

MINDSZENT-SZEGVÁR

ÉS VIDÉKE.

ELŐFIZETESI ÁR:

Egész évre . . 3 frt — kr. Négy hóra . . 1 frt — kr.
Fél évre . . . 1 frt 50 kr. Negyed évre — frt 75 kr.

VEGYES TARTALMU HETILAP. MEGJELEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ HIVATAL

a szerkesztő saját házában, hová a lap szellemi részét illető közlemények, előfizetési- és hirdetési díjak küldendők.

HIRDETÉSEKET

a nyílt-téri közleményeket a kiadó hivatal jutányos ár mellett közli.

A legujabb botrány.

A leégett német színház volt igazgatója felségfolyamodványt intézett a királyhoz, melyben kéri ő felsége támogatását a fővárosban fölállítandó új német színház ügyében. Ezt a kérvényt az említett igazgatón kívül még négy ember írta alá, kik ezzel magukévátettek a kérvényben foglalt kívánságot és szolidaritást vállaltak a folyamodvány egész tartalmáért.

Ámde ez a tartalom olyan botrányos és a szellem mely e folyamodványt átlengi olyan impertinens, hogy méltán keltett fölháborodást mindenütt, ahol még nem halt ki a magyar haza iránt való kötelességérzet.

Mert a felségfolyamodás valóságos hazaárulást foglal magában, megtagadja a magyar alkotmány alapját és denonciálja a magyar népet, Ausztria császára előtt, kinek titkos támogatásáért esedeznek a magyarok erőszakossága és zsarnoksága ellen.

Ha ezt az iratot külföldön készíti hazánk valamely ellensége, akkor egyszerűen napirendre térhet fölülte a magyar közvélemény, mint olyan dolog fölött, melynek alig lehet politikai jelentőséget tulajdonítani. De itt az árulkodás magyar állampolgárok részéről lön elkövetve, mert a felségfolyamodványnak mind az öt aláírója magyar alattvaló, kiknek tudni kellett volna, hogy a magyarnak királya van és nem császára és hogy a magyar király az uralkodója a magyar önálló államnak, mely ellen konspirálni olyan bűn, melyet felségárulásnak minősít a magyar király által szentesített büntető törvénykönyv,

De egy látszik, hogy azok az urak mindenről megfeledeztek; azt hitték, hogy kedves dolgot mivelnek a bécsi udvarnak, ha rágalazzák a magyarokat és ha zászlóvivőjévé szegődnek ama pártnak, mely Magyarországot meg akarja fosztani régi alkotmányától, hogy a dualismus eltörlésével a Gsamtmarchie eszméjét megvalósíthassa.

A felségfolyamodás aláírói ezt a célt tüzték ki maguk elé és a legnagyobb vakmerőséggel kifejezést is adtak ennek az igyekezetnek, midőn a német színház fölállításának a szükségét még azzal is indokolták, hogy a német nyelvnek a magyar fővárosban állandó temploma legyen, hol az összbirodalom nagyobb dicsőségére terjeszthessék a német szellemet és a német kulturát.

Ezek az urak jól tudják, hogy egy nemzet csak a nyelvében élhet. Vegyétek

el a nemzetnek a nyelvét, akkor elveszti egyszersmind létalapját is és ha sikerül a magyar fővárost németté tenni és megakadályozni a magyar nyelv hódításait a közönségben, akkor az egész vonalon mindent meghódolnak az összbirodalom eszméjének és a magyar főváros külvárosa lesz a régi Kaiserstadtnak és az ország Ausztria provinciájává süllyed alá menthetlenül.

Ez volt a terv és ezért buzgólkodtak olyan nagyon a német színház felépítése mellett azok, kik csak szinből magyarok. Ámde az egyszer rutul csalatkoztak. Alkotmányos királyunk visszautasította a rágalmozókat és ezzel hatalmas leckét adott ama köröknek, kik az 1867-iki kiegyezés óta nem akartak tanulni semmit. A magyar király nem engedi meg a hazafiakat klikk áskálódását és nem hallgat azokra, kik nemzeti és állami önállóságunk ellen törnek.

A magyar közvélemény hálás érzelmeikkel van eltelve királya iránt, ki atyai szeretettel csüng nemzetén.

Előjáróság és hivatalnokok választása.

Végre — valahára az új év óta huzodó előjáróság megválasztásának határ idejéi, most lapunk zártakor teljesen magán uton vett értesülésünk alapján közölhetjük; állítólag f. h. 6-ra tüzte ki a főszolgabíró és ezzel most talán már megszűnik az a furcsa állapot, hogy egy község előjárósága mandátum nélkül vezesse a község ügyeit.

Mi a magunk részéről az előjáróság választásának kérdését a község beléletében egy oly fontos és messze kiható, községünk jövő boldogulásával oly szorosán összefüggő kérdésnek tartjuk, hogy hírlapirói kötelességünknek megfelelni óhajtván bővebben akartunk ez ügyhöz szólni, de sajnos megakadályoz a törekvésünkben a féltékenyen örzött „hivatalostitok” s így az idő rövidsége okán nem terjeszkedhetünk ki a bővebb részletekre.

Nem hiába, hogy a villany korát éljük, hanem ugyan csak villám gyorsan akarják e választást keresztül vinni. No természetesen hivatkozva a községségi törvények 78. §-ára, mely szerint „a tisztújító szék határnapját a főszolga bíró valamely napra tüzi ki” s így a törvényesség ellen nem is lehet kifogás, de különben is jövő számunkban már abba a helyzetbe leszünk, hogy nem csak a választás lefolyásáról, de előzményeiről is referálhatunk, most csak azt ajánljuk pol-

gártársaink figyelmébe, hogy fontolják meg jól, hogy kire adják csőtörtökön szavazatukat. Ne az egyén politikai párt állását, hanem tehetségét, jellemét tekintsük. Most még kezünkben van a saját sorsunk feletti intézkedés joga, ki tudja meddig? mutassuk meg, hogy e joggal bánni is tudunk.

Teendőink.

II.

Az ártézi kut tekintetében előadottakat azzal fejeztük be, hogy tűzvész esetén lenne viz bőségesen és ez a község előnyéért volna. Tűzvész!

Hála az isteni gondviselésnek évtizedek multak el azóta, hogy községünk belterületén ismételtén nagyobb tűzvész pusztított, nagy károkat okozván azért és annál inkább, mert az időben még a tűzkár elleni biztonság nem volt annyira népszerű s elterjedt mi jelenleg.

Ámde a tűzbiztosítás terjedésével annak veszélyessége nem csökkent, káros, gyászos volta csak részben enyhítettett. A veszély megmaradt, mert házaink jórésztben most is nád és zsindegyel fedettek, a kár enyhítettetik a biztosítás által, ámde a kár rendkívüli esetektől eltekintve nem térítettetik soha — mert a biztosítás leginkább részleges, a véletlen s a csapással karöltve járó szerencsétlenséget nem pótoló — de gyakran gyászos is a tűzvész azért és az okon, mert nincs tűzoltóságunk s így a tűzvész alkalmával telmerülni szokott esetleges szerencsétlenség ellen nincs kellőleg szervezett védelmünk!

Mindszent község előjáróságának, képviselőtestületének ki parancsol?

Senki.

A pártszenvedély, személyes bosszu s ebből folyó kedves (?) állapotok nálunk is — mint a kedves szomszédoknál. Szentesen — az egyedül irányadók.

Mint nekik?!

Tűzoltóság?!

Evek hosszú — gyakran aggaszteli-évek multak el, mióta a fenállott „Mindszent” — de meg lapunk hasábjain is ismételve nemcsak szellőztetve, megpendítve lett a tűzoltóság szervezésének sürgős, fontos — de meg elődázhatlan — kérdése, mi történt?

Semmi.

Nem oly egyén penditette meg a tűzoltóság célszerű, szükséges intézmény eszméjét ki népszerű volna illetve arra vágyodott volna, szó kimondó egyén volt s nagyon kevesen vagyunk, — kik szivesen halljuk — mi benünk teendőinkben a megróvándó. Elbukott, tehát a tűzoltóság megvalósításának eszméje — nem lett a „dologból” semmi.

Jól van ez így? Törvényes ez?
Nem.

Hallgat a község képviselőtestülete, nem szól a fölöttes hatóság és így boldogak a „semit tevők“, hagyjuk az ügyet mint volt elődeink idején, — mit nekünk a kor és azzal karöltve járó haladás, mit nekünk sűrű lakosság és abból folyólag a veszély nagyságának öregbítése, mit nekünk törvény és rendelet?

Hejkuba!

Marad minden a régiben.

De nem így uraim! kik azt hangoztatják mindig és mindenütt, hogy a „nép“ barátai, jó akarói tessék ép a „nép“ érdekében odahatni, hogy a tűzoltóság létesíttessék, szerveztessék mihamarább!

Nyár derekán vagyunk és így a tüzesetek valószínűsége még nem mullott el, a 3—4 tüzeset, mely ez év folytán községünkben előfordult mondhatjuk: „szerencsés kimenetelű volt.“

De mit rejt a jövő?

Tekintettel községünk fekvésére, szükséges és célszerűnek tartjuk, mikép haladéktalanul létesíttessék a tűzoltóság, hogy pedig ez célnak megfelelőleg működhesse, kell:

hogy netáni veszély esetére elegendő vízzel rendelkezünk s ez okon „ártézi kut“ és több közkut szükséges; de

a község ujosztását, alsó felét, a nagy-széket tekintve szükséges, hogy a piactéren esetleg a „vásártéri cédulaháznál“ oly magas épület avagy torony emeltesse, melyről az egész belterület áttekinthető volna, oda pedig tűzoltó kellene alkalmazni, hogy netáni veszély esetén a segítség azonnal kéznél legyen, lehessen!

Talán ideje volna annak, hogy az évtizedek óta álló toronyórát megigazítsák, esetleg új órát hoztatnának és lehetséges volna toronyban alkalmazni a tűzoltókat, a torony pedig telephonnal összekapcsolni úgy a közházzal, mint az ugynevezett cédulaházzal, nagygyűlömmel s mindama házakkal, melyeknél vizipuskák elhelyeztetek avagy vannak.

Tenni kell ez ügyben legalább annyit, mennyit mi most jeleztünk, még pedig mihamarább!

Az új iskola.

Ha tekintetbe vesszük, hogy egy város vagy község emelkedése, virágzása, haladása

népének, benlakóinak képzettségétől, észbeli tehetségétől s műveltségétől függ, akkor nem tévedünk, ha a legfőbb súlyt gyermekeink nevelésére s iskoláinkra fektetjük.

Gyermekeink neveléséről hál' az égnek gondoskodva van nálunk is, mert nem kevesebb mint 9 (?) tanító működik tanodáinkban. De hogy néznek ki a mi iskoláink? Elmondhatjuk ugyan, hogy elegendő iskolákról is gondoskodva van, minthogy a hány tanító, annyi iskolaépület is létezik Mindszenten; csak hogy éppen ebben rejlik a rossz felfogás, a ferde nézet, ha azt hisszük, hogy minél jobban szaporodik az oktatásra szoruló gyermekek száma, annál több iskolát is kell felállítanunk. Most, midőn az iskolaszék részéről kiküldött bizottság a Szarvas vendéglőt megfelelő, iskolahelyiségeknek találta s ennek esetleges jóváhagyásával iskolaépületeink csoportja még egygyel öregbedik, evvel a tervvel távolabbra s bizonytalan időre elhalasztatik az új már is határozatba ment s a központon építendő közös iskola, a mely hivatva lenne mind az iskolázó gyermekeket egy helyre csoportosítani, köztük az együttélés, a testvéri egyetértés s barátság eszméjét teremteni.

Nem emelhetne panaszt sem az egyik, sem a másik szülő, hogy a dermesztő télen kényszerítve van gyermekét otthon marasztalni, mivel nagyon távol esik az iskola; nem vádolhatná senkisé az iskolaszéket avval, hogy rozszant, düledező, nedves s padolatlan gúnyhóka helyezik el a gyermekeket, a hol télen a penész csirát bőven megtermi a falakon s mindenféle betegségeknek vannak a gyermekek kitéve. Ezáltal csak a népnevelés szenved, mert ott, a hol a község nagyobbára pórnépből áll, mint a helybeli község — kell, hogy az iskola még fokozatosabb mértékben fejtsse ki tevékenységét, nehogy a reá bizott csemeték elhervadjanak, elcsenevesszenek, pusztá harasztá nőjenek fel.

De a központi iskolának az az előnye is volna, hogy a tanítók képesek lennének a tanügy terén eszmécsereit válthatni, a tanulókat kitartó szorgalomra serkenteni s buzdítani, szigorú fegyelmet alatt tartani őket. Mindez az iskola feladatához tartozik s ebben rejlik az iskola felvirágzásának s megismosodásának legbiztosabb záloga. De mindaddig, a mig az iskolák a szélrőzsza minden irányába szétszórva vannak, áldásos, üdvös működésről szó nem lehet s úgy a szülők mint a derék tanítók részéről jogosan emelt panaszok nem találhatnak igazságos bírót. Igyekezzünk tehát egy központi iskola felépítésén, hogy ezáltal a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelhessünk s gyermekeink testi egészségéről s szellemi épiségéről a legnagyobb mértékben gondoskodva legyen.

Helyi és vegyes hírek.

— Leányiskolai vizsgálat. Glósz Erzsike tanító kisasszony magánjellegű leányiskolájában, melyet Hubacsek Pál ügyvéd vezetésével községünkben néhány család tart fenn, július hó 28-án volt az év záróvizsgálat. Az iskola még csak egy éves, de már is a kívánalmaknak megfelelően van felszerelve. A növendékek száma csak 14, de a korkülömbőség és tanulmányi haladás szerint 5 osztályra vannak szétosztva. A vizsgálaton Keller Lajos helybeli plébános elnökölt s a leánykák kitünő feleleteiben, szép szavallataiban és csinos kézimunkáiban az érdekelt szülőkön kívül nagyszámú érdeklődő közönség gyönyörködött. Összintén jelenthetjük, hogy az évi eredmény nemcsak az érdekelt szülők várakozását és reményét elégitette ki, hanem a gyermekek nevelése és tanítása iránt érdeklődő közönség elismerését és dicséretét is méltán megérdemelte. Örvendünk e haladásnak és hazafias tisztelettel üdvözljük ez iskola fenntartóit és vezető tanítóját.

— Iskolaszéki gyűlés tartatott f. hó 25-én melynek első tárgyát „Az ideiglenes minőségben betöltött tanítói állásról való intézkedés“ képezte. Az iskolaszék az ideiglenes tanítói állás megszüntetését és egy rendes tanítóiállást rendszeresítve arra a pályázatot kitűzni határozta. Elfogadtatott az iparos tanonc iskola felállításáról mult számunkban ösmertetetett bizottsági javaslat. Nem fogadta el azonban az iskolaszék 7 szóval 4 ellen a torna tanító fizetésének felemelését javasló — bizottsági javaslatot és amennyiben községünkben csak egy oklevelestörna tinitó van, igen helyesen az határozatott el, hogy az ujonnan rendszeresített tanítói állásra akként tüzesse ki a pályázat, hogy „előnyben részesülnek azok kik torna tanítói oklevéllel bírnak“. Nagyobb vita fejlődött ki a jelenlegi „Szarvas“ vendéglőnek iskolai előokra való átalakítása kérdésénél, de végre is a bizottság javaslata elfogadtatott. Egy bizottság volt arra is kiküldve, hogy Kiss Róza magán óvónő községi segély iránti kérelmét vizsgálja meg. A bizottság eljárásáról beszámolvva havi 10 frt segély megadását javasolja, az esetben, ha Kiss Róza magán óvónő ezzel szemben 30 szegény gyermeket elvállal. Az iskolaszék a 10 frtot megadni határozta és csak 20 szegény növendék elvállalásával szemben. Nagy megütközést keltett — különösen az

TÁRCZA.

Hajmeresztő.

— Szezon-monolog. —

A „Mindszent-Szegvár és Vidéke“ eredeti tárcája.

Tegnap egész nap koplaltam, este rebarbateát ittam egy litterrel, bépolyáztattam magam a forroság dacára, izadtam mint egy nilusi ló, megettem fél kiló kinint, mustárpapírost ragasztottam a mellemre, masziroztattam magamat és most nyomorultabb vagyok mint egy tönkrement kucsaéber.

Hajmeresztő!

És tudjuk e hogy mi okozta ezt a szörnyű állapotot? Mert zöldben voltam és üdültem. Igen, mert a szabadságomat a Balaton vidékén töltöttem, hogy ott kipihenjem az év fárad almaid.

Ah egy ilyen nyaralás borzasztó valami! Igazán hajmeresztő!

Már az előkészületek is mennyire megviselik az embert. Heteken át kellett előkészülni, hogy kellőn ekvipirozva legyenek. Mennyi mindent kellett összevásárolnom! Indiai hintaágyat, napernyőt, esernyőt, egy croquet játékot, egy velocipédet, horgászó eszközöket, sport ruhát,

uti pipkát; be kellett száz boltot is futnom. A csomagolás egészen idegessé tett. Mikor nagynehezen bezártam a kuffert, háromszor is ki kellett megint nyitni; majd a gallérokat, majd a kapocákat felejtettem kinn.

Ezer csoda, hogy epelázba nem estem a méregtől.

Igazán hajmeresztő! Igazán hajmeresztő!

Ez az utazás? Oh ez az olcsó zóna!

Annyian voltunk a kupében, amennyien csak befértünk, sőt talán többen is mert én ugy éreztem magamat a kocsiiban, mintha a kerekek alatt volnék. Örölnöm kellett, hogy mikor kiszállottam, nem néztek palacsintának.

Hajmeresztő! Hajmeresztő!

Hogy mennyit kellett kinlódnom míg lakást kaptam, arról jobb nem beszélni. Házaltam egyik szállodából a másikba. Koldultam magán embereknél kiadósobát, mindhiába. Végül az egyik szállóban valamelyik pasaszér felmondott. Magunk közt szólva meghalt szegény, az ég nyugosztalja. Így jutottam szobához és éjjeli szállóhoz. Mondom önöknek, hogy hajmeresztő volt, igazán hajmeresztő.

Persze azt hiszik, hogy aztán pihenhettem? Gyönyörű multság! A tódó zenekar ectra hangversenyt rendezett és a hegedű cincogott, a nagy dob menyörgött, hogy azt hit-

tem menten végem lesz. És mikor a zene nagynehezen elhallgatott, azt hiszik, tudtam már aludni?

Oh, akkor nem ismerik a szállóbeli ágyak rejtélyes myetriumait!

No de három szék volt a szobában; azokon valamikép elnyújtózkodtam, de esküszöm önöknek, hogy hajmeresztő, igazán hajmeresztő!

Aztán megkezdődtek a multságok. Először is a mindennapi házas bálók. Jaj ha én megkaphatnám azt az embert aki a táncot föl-találta! Tudom megátkozná a sorsát, meg a tudományát! Legalább egyedül táncolhatna az ember! De nem! Magával kell hurcolnia valami csacska libácskát, vagy valami tereget tanácsont, vagy egy hét mázsás gardedámot. Ug-rálni, futkárodzni, bókolni kell a boldogtalan embernek amig győzi szusszal. Nincs pihenő, nincs nyugtom. Csárdás! Hogy volt! Hajrá! Sohse halunk meg! Haj! haj! — Ah hajmeresztő, borzasztó hajmeresztő!

És másnapra kirándulás lesz megbeszélve. Lehetetlen menekülni. Tűznünk kell, hogy a pincér legédesebb reggeli álmunkból verjen fel. Ha legalább visszaverhetnők! De nem lehet, his en saját parancsunkra keltett fel, hogy el ne késsünk. Sietünk a találkozó helyre „Alá-

ujabb tagoknál — a tárgysorozat 5-ik pontja. Az iskolánál felvett munkálatokról szóló kimutatás beterjesztése — mely szerint a jövő évre 800 frton felül szükségeltetnek az iskola épületek határozására, mely összeg azonban állítólag nem haladja meg az évenként a célra felhasználni szokott összegnél. Valóban, ha elgondoljuk azt, hogy dacára annak, hogy nincs egyetlen egy a célnak teljesen megfelelő tantomunk és még is ezeknek az évenkénti javítási költségei 850 frtba — két tanterem hasznobéri díja 220 összesen tehát 1070 frtba tehát circa 20.000 frt évi kamatjába kerülnek — s még is csak nagyobbra putrik — fel nem foghatjuk azt a hanyagságot, melyek a központi iskola felépítését évről — évre elhalasztják. A jövő évi költségvetést az iskolaszék egyhangulag elfogadta.

— **Bő aratása volt a halálnak** a múlt héten Bozó Mihály csuci lakos házában, 2—3 nap leforgása alatt kirelehetlenül ragadta magával négy gyermekét. Mint értesülünk a difteritis ütötte fel ismét tanyáját községünkben.

— **Az 1848-49-i szabadságharci emlékek** kiállításának rendezői több értékes festményt rendeltek meg oly célból, hogy azokat a becsesebb s értékesebb tárgyakat kekuldo kiállítók közt díjak gyanánt osszák ki a kiállítás befejeztével. E festmények közt Kollarznak két, igen sikerültnek mondható képe van. Az egyik a Kossuth ceglédi beszédjét hallgató nagy közönséget látjuk, hogy mély lelkesedéssel és (a képen jól kifejezett) áhitattal vették őt körül a derék alföldi magyarok. Az előtérben állók közül többen leborulva hallgatják Kossuthot. E kép párja azt a híres jelenetet ábrázolja, mikor Kossuth ceglédi beszéde után másnap több ezer (minden fegyvert fogható) ember lelkesedve indul Pest felé kaszákkal, fejszékkel és ajkukon e Kossuth dallal. Azt állítják hogy itt hangzott föl először a mi kedves notánk, hogy: „Kossuth Lajos azt izenté“. Szerzőjét ma sem tudjuk. — E képeken kívül életnagyságu Kossuth mellképet olajba festve is kapnak mindama kiállítók a kik nagyobb számu vagy a kik egyes de igen érdekes dolgokat küldenek. A többi kiállító is kap életnagyságu fénykép imitációt Kossuth képéből. Minden küldemény az 1848-49-i szabadságharc kiállítás rendezőinek Budapestre a fővárosi vígadóra címzendő.

A száj és köröm fájás járványszerűen lépett fel ismét Szeged környékén. Dorozmán és a Torontálmegyei községekben. Ugy látszik, hogy e járvány állandó réme lesz gazdáinknak.

— **Agyonvert kis leány.** A vásárhelyi 330. számú tanyáján, Mihály Lajos — Etelka nevű

leányát öszezuzott koponyával halva találták meg. A gyilkos a lánykán előbb erkölcstelen merényletet követett el, s aztán agyon verte. A rendőség már ismeri e gyalázatos gyilkost.

— **A levélborítékokon vagy címszalagokon alkalmazható feliratok és ábrák.** Az utóbbi időben nagyobb számban kerülnek feladásra levelek, melyeknek borítékai mindennemű feliratokkal és ábrákkal vannak elborítva. Ily levelezések a postai kezelésnél akadályul szolgálván, a kereskedelmi miniszter a következőket rendeli: A levélborítékokra, vagy a címszalagokra mást, mint a címre, a kezelésre és kézbesítésre vonatkozó adatot vagy megjegyzést írni nem szabad. Ezekon kívül a levelezés borítékán (címszalagon) a feladónak nevét, állását és lakását vagy üzletét meghatározott nyomtatott megjelölések és ábrák azonban, a boríték címlapján és hátoldalán, még pedig csak a felső részen, a boríték térfogatának legfeljebb egy negyed részét foglalhatják el. A hátoldalon ezenkívül csak még a közepén lehet kisebb rajz, vagy ábra, mely a pecsétjelet helyettesíti. Nagyobb tért elfoglaló, vagy a boríték más helyein alkalmazott megjelölésekkel és ábrákkal ellátva feladott levelezés nem szállíttatik. Szintugy egészen ki vannak zárva az oly megjelölésekkel vagy ábrákkal ellátott levelezések, melyek nem magára a feladóra vonatkoznak, s így hirdetésny jelegével bírnak.

— **Tűzoltó tanfolyam.** A nagy mélt. m. kir. Belügyminiszterium f. évi 46453 sz. körrendeletében értesíti a vármegye közönségét, hogy a budapesti önkéntes tűzoltó testület magos tűzoltói szaktanfolyamot nyit, mely f. évi aug. 21-ik napjától szept. 5-éig fog tartani, a képesítő vizsgákra pedig szept. 6, 7 és 8-ik napjai tűzettek ki. Ezen tanfolyam és vizsga célja, hogy a vidéki községeknek, tűzoltói testületeknek és az ügy iránt érdeklődőknek mód és alkalom nyujtassék ama, hogy kiküldöttjeiket, illetve önmagukat a tűzoltói szakmában kiképeztessek s az illetők tűzoltó testületek vezetésére alkalmassokká váljanak. A kevésbé tehető községek és testületek kiküldöttjei közül 25 díjtalan csoportos elszállásolásban fog kényyszeritetni. Az ajánkozások vagy felvilágosítások iránti kérezősködések közvetlenül a budapesti önkéntes tűzoltó testület parancsnokságához (Budapest IV. ker. Duna utca 1-ső sz. II. emelet) intézendők.

— **Mit képes a ló kibírni?** Bámulatos, hogy mily soká képes a ló az éhséget és szomjusá-

got kibírni. Kísérletet tetteit már arra, hogy megtudják: mily soká képes a ló bizonyos körülmények között p. l. ellenség által körülvett várban — az éhséget kibírni. A kísérletekből az tűnt ki, hogy a ló 25 napig életben marad, ha enni nem, de elegendő mennyiségű vizet kap; ellenben öt nap alatt elpusztul, ha csak enni kap, de inni nem.

— **A mezőturiak javára.** Dr. Schusztner Konstantin váci püspök a jégkártól sujtott mezőturi szegények részére 500 forintot adományozott, oly megjegyzéssel, hogy az összeg vallási külföldiség nélkül osztassék szét.

— **A második feleségfolyamodás.** Lapunk vezércikkében ösmertetjük a Lasher Szaniszló és társainak botránkos folyamodását a királyhoz. De ez a botránkozás még fokozódni fog azért, hogy az aláíróknak van egy régebbi keletű folyamodása, melyet hason célból a német császárhoz intéztek, segélyzés végett, még pedig kedvező eredménnyel. Azoknak, kik ismerték a német színház ügyét, ezen császári segély nem jött váratlanul mert sejteni lehetett, hogy a budapesti gyapju-utcai német színház csak subvencióval tarthatja fön magát és hogy e subvenció csak a német irodalomtól jöhet.

— **Bizonnylat.** Az „Első magyar gazdasági gépgyár részvénytársulat“ t. k. Igazgató'ságának Budapest en külső váci-ut 7.

Tisztelt című „Első magyar gazdasági gépgyár részvénytársulat“ (ezelőtt Grossmann és Rauschenbachtól) megvásárolj gőzcseplőgépet igen jó szerkezet miatt ajánlom minden polgártárs vevőnek, mert igen jó és minden hibánélkül való, nagyon szépen és tisztán dolgozik és én teljesen meg vagyok vele elégedve. A legnagyobb szíveséggel ajánlom bárkinek. Kelt, Bogy, 1891. január 1-én. Maradok teljes tisztelettel id. Miklósa Gábor s. k.

Új találmányok és műszaki leírások.

A velocipéd feltalálásának ideje. Mindeddig Draise Károly erdőmestert (Suerbroun) tartották a velocipéd első feltalálójának, ki 1617-ben egy két kerékű velocipédet szerkesztett és a feltaláló után draisinának nevezték el. Azonban a dolog nem úgy van, mert a „Königliche privilegirte Berlinische (Haude und Spencersche) Staats- und gelehrte Zeitung 1784 március 25. számában a következőket mondja: „március 9-én Grác: Texler Fülöp Ignác ur a második kocsi elkészítette, mellyel ló nélkül ép oly gyorsan lehet utazni, mintha egy kocsi fogott ló ügtesbe menne. Ezen kocsinak két kereke van, melyet az utazó időközönként hajt, hogy az uton egyenesen haladjon. A fordulásra megint egy másik gép van alkalmazva. Az első kocsi 20 aranyért adott el. E szerint Trexler a velocipéd első feltalálója. Igen valószínű, hogy a bádai erdőmesternek, Draise Károlynak, tudomása volt a Trexler-féle velocipédéről.

Kocár és nádfonat bevonására szolgáló lack. Az e célra szolgáló lacknak bizonyos fokú rugalmassággal kell bírnia. Rugalmassággal bíró lackot könnyen előállíthatunk a következő eljárás szerint: lenmagolaj egy tágas edényben mindaddig főzetik míg egy csep belőle kivéve hideg köre cseppentve és az ujjal megérintve ahhoz erősen tapad és vékony fonál alakban kihuzható. Az ily lenmagolaj súlyának huszadrészét zsíros kopálfirniszhez öntjük és e keveréket terpetinolajjal annyira higitjuk, mennyire csak szükséges. Ha szines lackot akarunk előállítani, akkor legcélszerűbb analin festéket benzolban feloldani, mely azután a lackkal bensően összekevertetik.

Hogyan kell rezet üvegre erősíteni? Hogy ezen érdekes művelet végrehajthassuk, főzünk meg 5 súlyrész vízben 1 súlyrész szodát és 3 súlyrész kolophoniumot. Főzés után keverjük ezen oldatba 1/2 súlyrész párizsi gipszet, ekkor egy pépet kapunk, mellyel ha az összeragasztandó réz és üveg felületet bekenjük és összenyomjuk, azok szilárdan

szolgája nagysád! Hogy szolgált az éjszaki nyugalom! Alig vártam, hogy viszontláthassam! Jobb lett volna legalább is egy órával továbbra halasztani a találkát! — És megindul a karaván. Ki kocsin, ki lóháton, ki számaron. A kocsi kátyuba reked, a ló megbokrosodik, a számar csökönnyös. Megered az eső. Bőrigáznak. Biztos nátha. A hölgyek jajgatnak. Vigasztalni kell őket. Még nekik áll feljebb — Szemrehányást tesznek, hogy miért csábitottuk el őket. Oh ez hajmeresztő. Igazán hajmeresztő!

Hát a kéjcsónakázás? Hiszen meg kell mutatnunk a hölgyeknek, hogy mit tudunk és utóvégre nem hiába vettük a piros-fehér csikos inget, a térdig érő kék nadrágot, a magas harizsnyát. Allright! Ki a tó közepe felé. Egy kettő! Siklik a csónak, siklik, míg egyszerre erősebb lesz a hullámvérés szél kerekedik, vahar, a csónak inog, fel is fordul. Küzdelem a hullámokkal. „Segítség, segítség! Hála Istennek észrevettek kihuznak. Olyanok vagyunk mint a kiöntött ürgék; csupa víz mindenki, és sietünk haza ruhát váltani. Oh ez hajmeresztő igazán hajmeresztő!

A velocipéd sport kellemségeit is megsztjuk. Ezer szerencse, hogy a vásott parasztkölykök agyon nem köveznek és még nem tör-

ték be a fejünket mikor végig zuhanunk a göröngyös uton. És hogy borgászni sem kellemes, mikor egész napon át egy fia cigányhalat fogunk, azt ugyan nem kell bővebben fejtegetnünk. És minden multság, pihenés, üldözés számba megy. Oh ez... ez... ez...

Elmenekültem a fürdőből. Megtörve, nyomorékan, betegen, tönkretéve, agyoniszurva váncorogtam haza. Rosszul éreztem magamat és orvost hívatam. Tudják e mit tanácsolt? Megkopogtata az ütöremet, megnézte a nyelvemet azután így szólt: „Önnek pihenőre volna szüksége, utazzék fürdőre“. Oh ez hajmeresztő! Igazán hajmeresztő!

Elkergettem az orvost és most magam kurálok magamat. Tegnap egész nap koplaltam, este rebarbare teát ittam, bepolyáztam magamat a forróság dacára, izzattam mint egy. De hiszen ezeket már elmondottam. Elmondom másnak is, mert ez hajmeresztő, igazán...

K.

összetapadnak. A fentebbi módon nyert pép a megszáradás után, mely $\frac{1}{2}$ vagy $\frac{3}{4}$ óra múlva történik, a víz, hő vagy a petroleum teljesen hatástalanok rája nézve. E végett igen célszerűen használható az üveg ballonoknak a lámpa lábra való erősítésére. Ha párizsi gipszt helyett horgany — vagy olomfehérít vagy akár oldott mészt használunk a cement száradása sokkal lassabban megy végbe.

Közgazdaság.

Az üszög gombák és a trágya.

Tudjuk, hogy mily sok kárt tesz a gazdának az üszög és azt is, hogy mint igyekszik az e csapás ellen magát lehetőleg védeni.

A vető magvaknak mézzel, sóval, kékkővel s egyéb gyengén maró szerrel való pácolása csiraképtelenné teszi a magon ragadt üszög gombát, de azért még is azt kell tapasztalunk, hogy dacára vető magunk pácolásának, dacára annak, hogy a legértetebb gabonát vetjük el; gabonáink ritkán üszög mentesek. Ilyen körülmények között el kell fogadnunk Brehfeld azon állítását, hogy ha az állatok üszögös takarmányt esznek: „akkor az üszög spórák az állat bélsatornájában a csirázásra kedvező körülmények közé jutván az ürülékkel trágyába kerülnek.“

A trágya tömérdek ily üszög csirával a szántóföldre kerül s itt a csirázó növényre igen könnyen rátapadhatnak s őket üszögössé teszik. A trágya tehát az üszög elterjedését nagy mértékben elősegítheti. Különösen a friss trágyában van sok üszög gomba ha az állatok üszögös takarmányt ettek, vagy ha üszögös szalma használtatott alomul.

Kiszámíthatatlan az a rengeteg sok kár mit évente az üszög csak hazánkban is okoz s ezért nagyon figyelmébe ajánljuk gazdáinknak, hogy saját érdekeik megvédésének szempontjából is, hogy egyetlen alkalommal se mulasszák el azt, hogy a legértetebb gabonájából hagyjon vető magot. Vetés előtt a magot bepácolja, de lehetőleg ovakodjék a legnagyobb veszélytől, mely mindkét előbbi óveszközt semmivé tesz, vagy is üszögös takarmányt ne étesen, üszögös szalmát még alomul se használjon fel, ha ezt nagyobb anyagi kára nélkül megteheti.

Az esetben azonban, ha a gazdát viszonyai arra kényszerítene, hogy kénytelen az ilyen üszögös takarmányt felhasználtatni, úgy figyelmeztetjük, hogy az ez évben nyarandó trágya készletet ne hordassa ki földjére, hanem hagyja azt hosszabb ideig érní, mert az érett vagy régibb trágya már nem terjeszti az üszögöt, mert mire ez a talajba kerül, az üszög csirák tönkre mentek, elvesztették csiraképességüket.

Red—Lis.

Irodalom.

Előzetési Felhívás „A Gyermekek első Tanítója című Paedagogiai Szakmunkára.

Egész tanítói működésem ideje alatt tapasztalnom kellett azt, hogy a magyar paedagogiai irodalom teljesen hiányával van egy oly vezérkönyvnek, mely az elemi iskola első osztályának belső életét, az első iskolai figyelmeztetésnek, nevelésnek és oktatásnak módját, valamint azon követelményeket, melyeket az első oktatás anyaga tekintetében a a miniszteri tanterv támaszt, — a szülővel és a nevelés oktatás egyéb barátaival megismertné.

De nemcsak az iskolától kissé távolabb álló szülők és tanügybarátok, hanem az elemi oktatással szakszerűen foglalkozó tanítók és tanítójelöltek is nélkülözni kénytelenek egy oly szakmunkát, a mely nekik az elemi oktatás legelső alapjainak letétele tekintetében utbagaztással szolgálna.

Találkozunk ugyan a magyar tanügyi irodalom is oly művekkel, melyek az elemi első ismeretek valamely ágának módszeres feldolgozását tűzik ki feladatul, de egyetlenegy sincs forgalomban olyan, mely a zsenge gyermekei elme fejlődését nyomról-nyomra követi — az iskolai első év valamennyi kötelezett tantárgyának tanítását illetőleg — részletes utasítással látná el a szülőt és tanítót és a mely gondjait az erkölcsi nevelésre és fegyelmezésre egyaránt kiterjesztené.

A tanítók nagyobb tájékozottsága, a tanításban és nevelésben való általános jártassága, ezeknek mégis leendő teszi azt, hogy a gyermekek oktatását a miniszteri tanterv szellemében s a moderna paedagogiai elvei szerinti

eszközüljék — A szülőktől és az oktatással csupán mellékesen foglalkozó műkedvelőktől (u. n. házi tanítóktól) azonban teljesen meg van vonva a lehetőség arra, hogy gyermekeiket és illetve tanítványaikat a nyilvános iskolai oktatással egyöntetű házi támogatásban részesítsék. — Innen van aztán, hogy a szülők és a szakszerű oktatáshoz nem értő házitánítók az iskolával teljesen ellenkező, elavult módszerrel, vagy a módszer teljes hiányával nem hogy elősegíték tanulásában a gyermeket, hanem annak előmenetele elé — akaratlanul bár — valóságos mesterséges akadályokat gördítettek.

Az iskola oktatásának a házi tanítással való egyöntetűvé tétele céljából azért egy olyan vezérkönyv (gyakorlati kézikönyv) kiadására határoztam el magamat, mely a tanítóknak és nevelőknek, valamint a gyermekek oktatásában kellő jártassággal nem bíró, vagy abban teljesen tájékozatlan szülőknek és házi tanítóknak (correpetitoroknak) az elemi iskola első osztálya számára kiszabott összes tantárgyak — nevezetesen: a beszéd- és értelemgyakorlatok, — írva-olvasás, — számolás- és énekek — a paedagogiai modern elvei szerinti való módszeres tanítása, — a tananyag felosztása, a tananyag, — további a figyelem ébrentartása (fegyelmzés), — végre az oktatás céljának a nevelés céljával való egyesítése tekintetében, könnyen felfogható módon, részletes utmutatással szolgáljon.

A könyvnek azon részében, mely a beszéd- és értelemgyakorlatok tanításával foglalkozik, a gyermek-versik megválasztásánál különös tekintettel voltam az újabb-korbeli gyermekversirodalom legkiválóbb termékeire s ugy ennél, mint a többi tantárgynál arra fordítottam a figyelmet, hogy a növendék játszva, mintegy észrevétlenül s lehetőleg az (kérdőző) tanalak segítségével vezetessék be az első ismeretekbe.

A vallás-erkölcsi nevelést a jellemfejlesztés és a társadalmi együttérzés legfontosabb tényezőjének tekintvén, ezen értelem felbresztésére mindenképpen, a hol azt a tárgy természetéből és a helyet megengedte — kiváló gondot fordítottam.

További tájékozással még csak annyit kívánok megjegyezni, hogy a tantárgyak mindenike az egész tanítási év 10 hónapjára van felosztva és hogy az írva-olvasás és tanítása tankönyvtől és az iskola jellegétől függetlenül tárgyalatik — mi a vezérkönyvet bizony iskolában való használatra alkalmassá teszi, — az ének-tanítás módszere pedig a hangjegyolvasásba való bevezetésnek könnyű szerrel való keresztülvitelére is utmutatást kíván nyújtani.

A könyv.

„A gyermek első tanítója“ „Vezérkönyv az elemi népiszkola első osztályában kötelezett összes tantárgyának tanítására“ cím alatt, mintegy 2) — esetleg több nyomatott ivuyi, nagy nyolcadrés alakú terjedelemben folyó évi szeptember hó végéig fog megjelenni.

Előfizetési ára: füzve 1 frt 50 kr., kötve 2 frt, melyért a könyvet keresztkötés alatt bérmentve fogom megküldeni. Gyűjtőknek hat előfizetett példány után tisztelet-példánnyal szolgállok.

A könyv ára megjelenés után, füzve 2 frt, kötve 2 frt 50 kr. lesz.

Az előfizetési pénzek legcélszerűbben postautalvány-nyal, alulírott nevére, Budapest, VIII. ker. Kerepesi-ut 71. sz., II. emelet, 23-ik lakás-szám alá küldendő.

Felkérem az igen tisztelt érdeklődőket az előfizetési pénzeknek minél előbb való beküldésére, hogy a nyomtatandó példányok mennyisége iránt némi tájékozást szerezhessenek.

Végre az iskolák igen tisztelt igazgatóihoz vezetőihez iskolaszékekhez s a népoktatás terén működő kartársaimhoz és barátaimhoz fordulok azzal a kérdéssel, hogy ezen sok fáradsággal és anyagi áldozattal létrehozott munkám partolása és terjesztése által, a népoktatási irodalom terén kifejtett eme törekvésemet méltányolni és elősegíteni sziveskedjenek. Az egyes iskolák igen tisztelt igazgatóit arra bátorítom még különösen felkérni, hogy ezen előfizetési felhívást a vezetőségük alatt álló iskola tantestületének tisztelt tagjaival megismertetni kegyeskedjenek.

Budapesten, 1891. év július havában.

Hazaifas tisztelettel
Juhay Antal,
fővárosi tanító.

Felülső szerkesztő és kiadó tulajdonos
Diamant Manó.

Richter-féle
Fejettörő
Legujabb türelmi játék.
176 feladat.
Nagyon érdekes
és nagyon mulatságos.
Ára 35 kr.;
minden játékter kereskedésben kapható.
Kevésbé értékes utánaosztól olvassunk magunkat és csakis oly katalógusokat fogadjunk el, melyeken a gyári jel a „Vörös Horgony“ van.

SCHLICK-féle Vasöntöde és Gépgyár részvény-társaság Budapest

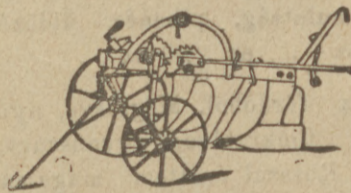
Gyár és irodák: VI., külső Váci-ut 1696/99. sz.

Városi iroda és raktár: VI., Podmanicky-utca 14. szám.

Ajánlja kitünő és szilárd szerkezetű,

gőz- és járgányocéplő-készületeit és számos első díjakkal kitüntetett:

szab. SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekéit,
és szabadalmazott mélyítő ekéit,

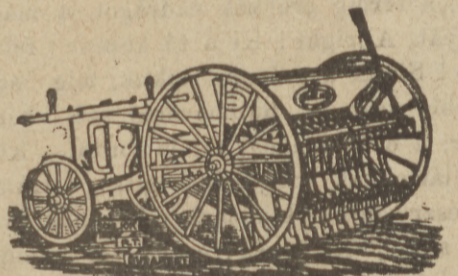
eredeti Schlick és Vidats-féle

egy vasu ekéit,

talajmivelő eszközeit, boronáit és rögtörő hengereit,
valamint

SCHLICK-féle szab. „Haladás“ sorbavető gépeit

Készletben vannak továbbá: gabonatisztító rosták, (Baker és Vidats rendszer), takarmány készítő gépek, tengeri morzsolók és darálók, szabad. Jókay-féle „Hungaria“ daráló-gépek erőhajtásra, örlőmalmok és olajmalmok berendezések. Eredeti amerikai kéveköti és marokrakó arató-gépek és fiukaszáló-gépek, szállítható mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek.

Legjutányosabb árak. Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve.
Képviselőt Szegeden Virág Sándor urnál.